

## Energiesteun



**Henk Van Hootegem en Vincent Lorge** coördineren het inter-federaal Steunpunt tot bestrijding van armoede.

## Structurele steun voor kwetsbare groepen blijft essentieel

Geconfronteerd met de stijging van de energieprijzen als gevolg van de oorlog in het Midden-Oosten, heeft de federale regering deze week beslist om een budget van 80 miljoen euro vrij te maken om huishoudens te helpen. Het grootste deel van dit budget gaat naar de ondersteuning van het woon-werkverkeer, en 15 miljoen euro wordt voorzien voor de versterking van het Sociaal Verwarmingsfonds en het Gas- en Elektriciteitsfonds ter ondersteuning van kwetsbare huishoudens.

Twee weken geleden hebben we de federale regering een advies bezorgd over mogelijke steunmaatregelen. Hoewel de maatregel beperkt is in budget en tijd (drie maanden), is de versterking van de twee fondsen een goede zaak.

Maar bij de uitvoering is extra alertheid geboden, en structurele steun voor kwetsbare groepen in de energietransitie blijft essentieel.

Vooreerst moeten we bijzonder aandachtig zijn voor de problematiek van de zogeheten *non-take-up* van rechten: mensen in precare situaties worden vaak niet bereikt met de voorziene steunmaatregelen, bijvoorbeeld omdat ze niet over de nodige informatie beschikken of omwille van complexe procedures. Dat is met name het geval voor het Sociaal Verwarmingsfonds, dat niet automatisch wordt toegekend - de burgers moeten zelf naar het OCMW stappen - en waar de *non-take-up* heel hoog is.

Het is daarom essentieel om voldoende, duidelijke en aangepaste informatie over de federale steunmaatregelen te communiceren, met de mogelijkheid tot toegankelijk contact (telefoon, fysiek loket, enzovoort). Om deze kwetsbare groepen te bereiken is een proactieve aanpak nodig via diverse kanalen, waarbij niet-digitale middelen onmisbaar blijven.

### ONGELIJKHEDEN

Daarnaast willen we benadrukken dat deze energiecrisis nog een extra laag toevoegt aan de problematiek waarmee huishoudens met een laag inkomen voortdurend worden geconfronteerd. Ze weten beter dan wie ook wat het is om energie te besparen, want doen dat vaak noodgedwongen om hun facturen te kunnen betalen.

We weten van huishoudens die zich om die reden in de kou zetten, en met een minimum van warmte proberen rond te komen. Hun omstandigheden beantwoorden allesbehalve aan de menselijke waardigheid. Het ontbreekt hen aan de middelen en de mogelijkheden om een duurzame woning te betrekken en te investeren in de nodige werken en energiebesparende toestellen. De ongelijkheden in onze samenleving op dat vlak zijn bijzonder groot.

Naast urgente maatregelen om mensen te helpen het hoofd te bieden aan de hoge energieprijzen,

hebben we dus nood aan structurele maatregelen en bijkomende budgetten. Alleen zo kunnen we massaal huishoudens met een laag inkomen - met bijzondere aandacht voor huurders - ondersteunen.

Er wordt momenteel gewerkt aan een Sociaal Klimaatplan om, met de middelen van het Europees Sociaal Klimaatfonds, kwetsbare huishoudens en micro-ondernemingen te helpen de impact van ETS2 (met de verrekening van een koolstofprijs in de energie- en transportkosten) in de komende jaren te weerstaan.

De Belgische overheden moeten hun plan nog indienen bij de Europese Commissie. Er kan gebruik worden gemaakt van de voorstellen van de stakeholders om kwetsbare huishoudens te helpen bij de investering in niet-fossiele warmtesystemen (warmtepompen of deelname aan collectieve syste-

### Huishoudens met een laag inkomen weten beter dan wie ook wat het is om energie te besparen



'Mensen in precare situaties worden vaak niet bereikt met de voorziene steunmaatregelen', aldus Van Hootegem en Lorge. © GETTY IMAGES

men zoals warmtenetten), isolatie, zonnepanelen, energiebesparende toestellen enzovoort, en hen bij deze werken ook te begeleiden op sociaal en technisch vlak.

### VOORFINANCIERING

Ook andere fondsen zouden kunnen worden gemobiliseerd. Denk aan de bestaande investeringsfondsen op federaal niveau en op het niveau van de gewesten. Zou daarin niet de financiering kunnen worden gevonden voor een massale ondersteuning van kwetsbare huishoudens? Via alternatieve manieren van financiering zou men kunnen voorzien in structurele investeringen op het vlak van duurzaam wonen.

De overheid komt hierbij tussenbeide in een deel van de kostprijs van deze ingrepen, en kan tegelijk instaan voor een voorfinanciering. Het goede nieuws is dat er reeds projecten en initiatieven bestaan die versterkt en uitgebreid kunnen worden. Denk aan het Noodkoopfonds of het project Papillon van SAAMO, dat energiezuinige huishoudtoestellen verhuurt aan mensen die ze niet kunnen kopen. Ook hier kunnen de verschillende overheden de handen in elkaar slaan.

Met andere woorden: er ligt voor de verschillende regeringen nog heel wat werk op de plank om de nodige maatregelen te nemen en een rechtvaardige energietransitie te realiseren.

## Noël Slangen

**Noël Slangen** is columnist. Zijn bijdrage verschijnt tweewekelijks.



## En de schuldentrofee gaat naar...

Als ons land een restaurant was, dan heette het zonder blozen 'Het Goede Leven'. Zelfs de penneridders die het verketteren, willen slechts retorisch elders leven. **Het probleem komt wanneer de rekening op tafel ligt.** Dan denk je: het was lekker, maar ik weet niet of het zijn geld waard was. Als het restaurant op de koop toe voortdurend met rode cijfers schrijft, dan is dat etablissement de perfecte metafoor voor de staat van onze staat.

Je zou het niet zeggen als je sommige regeringspartners hoort pleiten voor stookoliecheques of andere 'koopkrachtversterkende maatregelen', maar geen enkel land in de Europese Unie heeft een groter begrotingstekort dan het onze. Geen lidstaat geeft in dezelfde mate meer uit dan er binnenkomt. Enkele geopolitieke fratsen, stijgende rentes of een berisping van een kredietbeoordelaar en de Belgische financiën draaien nog dieper in de soep. Hoe komt het dat we vandaag opnieuw 'de zieke man van Europa' zijn, terwijl onze regeringen voluit de mond vol hebben van budgettaire orthodoxie?

**Een belangrijke boosdoener is de vergrijzing.** Het goede leven zorgt ervoor dat Belgen oud worden, maar dat vertaalt zich niet in het aantal jaren dat ze willen werken. De vele langdurig zieken en inactieven zorgen er tegelijk voor dat almaar minder actieven steeds meer gepensioneerd moeten dragen. Want in tegenstelling tot Nederland sparen wij niet voor onze pensioenen, maar betalen de huidige werkenden de pensioenen van vandaag. Iedere bijkomende gewerkte dag is daarom dubbele winst: een dag meer inkomsten en een dag minder uitgaven. Gemiddeld zijn onze pensioenen vrij laag, maar een belangrijke groep kan rekenen op zeer rijkelijke pensioenen. Ook die kost loopt op nu die goede verdiensmassaal met pensioen gaan.

Onze lasagne aan besturen helpt ook niet. Veel werk wordt dubbel of driedubbel gedaan, wat de kosten en het aantal ambtenaren verhoogt. En hoewel de familie België wordt afgerekend op de

### Hoe komt het dat we opnieuw 'de zieke man van Europa' zijn, terwijl onze regeringen voluit de mond vol hebben van budgettaire orthodoxie?

totale inkomens en schulden van haar leden, trekken die zich weinig van elkaar aan. Terwijl vaderlijke België enkele grote kosten zoals sociale uitgaven en defensie voor zijn rekening neemt, vertikken de kinderen het om het huishoudbudget mee te stutten.

Dochterlief Vlaanderen verdient goed en ziet niet in waarom zij spaarzaam zou moeten zijn, omwille van haar armlastige broers. Zoon Wallonië maakte helaas zijn school niet af en moet rekenen op de clementie van de familie, maar wil wel zijn brommer houden. En bij Benjamin Brussel valt de ene onbetaalde rekening na de andere uit de kast, maar hij houdt de familie wel samen.

We weten dat er een moment komt waarop de familie opnieuw rond de tafel moet zitten om nieuwe afspraken te maken. Maar wie het gerommel uit de keuken en het gebakkelei in de tuin hoort, weet dat dit niet voor morgen is.

Wat wel voor morgen is, is de zoektocht naar besparingen die Europa en de ratingbureaus het gevoel kunnen geven dat alles wel goed komt. **Gemakkelijke besparingen liggen daarbij niet langer voor het grijpen.** Nieuwe inkomsten zijn dan onvermijdelijk. Dat lijkt moeilijk verdedigbaar in het meest belaste land van Europa, maar hoe meer arbeid in ons land werd belast, hoe meer elders raampjes en deurtjes werden opengezet die de belastingen op consumptie en vermogen milderden. Sinds 2013 stelde het Federaal Planbureau vast dat de totale belastingdruk met 5 procent verlaagd werd, zonder dat dit de economie aanzwengelde. Dat zegt alles.

Het begrotingstekort wordt al eens weggewuifd als een detail, met de geruststellende verwijzing naar landen die nog dieper in de schuld zitten. Dat klopt, net zoals er topbedrijven zijn die zwaar gefinancierd zijn met schulden en toch kunnen rekenen op goedkope leningen en beleggersvertrouwen. Maar vertrouwen is hier het sleutelwoord. Wanneer de markten ervan overtuigd zijn dat geld dat vandaag wordt uitgegeven morgen meer inkomsten oplevert, dan vormt schuld geen probleem. In dat geval is ze een investering. **Maar niemand denkt dat België zich morgen zal ontpoppen tot een Europese economische tijger.**

En zo zitten we weer aan tafel in 'Het Goede Leven'. Er bestaat geen product dat van een waardeloze schotel een topschotel maakt. Het verschil zit in het samenspel van talloze details, recepten, ingrediënten en experimenten. Maar nooit in het krampachtig vasthouden aan wat altijd al was.